

TOTO! JE TLAČOVÁ SPRÁVA

12. apríla 2021, Trenčín

výstava —

— OVÁ

Jarmila Čihánková, Viera Kraicová, Anastázia Miertušová, Naďa Rappensbergerová-Jankovičová,
Agneša Sigetová, Irena Tarasová, Blanka Votavová

Kurátorky: *Ida Želinská, Miroslava Urbanová, Zuzna Maďarová*

dátum —

sprístupnenie výstavy – 22. 4. 2021 od 9.00 hod.

miesto —

Galéria Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne, Palackého ul. 27 v Trenčíne

Na umenie (koniec koncov ako na všetko) vytvorené ženami sa dá pozerat' z rôznych uhlov. Môžeme tvrdiť, že takéto rámcovanie je zbytočné, veď umenie je len „dobré“ a „zlé“ a rod autora či autorky v jeho kvalite nehrá žiadnu rolu. Alebo naopak: môžeme „ženské“ umenie vydeliť a porovnávať ho s tým „mužským“. A môžeme ísť (a aj sme išli) úplne inou cestou – rozprávať návštevníkovi galérie príbehy žien, ktoré tvorili, počítat' prekážky a zranenia, ktoré ich na ceste stretli, a to všetko v kontexte doby, v ktorej sa to dialo.

Naše pátranie po ženách v slovenskej ilustrácii odštartoval naoko banálny rozhovor s Irenou Tarasovou pri výbere jej diel na samostatnú výstavu. Rozkladali sme po stole desiatky obrázkov – všetky tie krásne knižky pre malé deti: Už ho vezú od Ľudmily Podjavorinskej či O jazýčku, ktorý nechcel hovoriť od Kláry Jarunkovej aj Kufrík od Libuše Friedovej. A zrazu spomedzi nich vypadla sýta modrastá koláž, zložená z desiatok drobných prvkov, zasekaných do seba. Čakanie na Godota od Samuela Becketta z roku 1966. „*To ani nevieme, že ste ilustrovali.*“ Hodila rukou. „*Veď to ani nevyšlo. To je voľná tvorba. Nikdy by mi to nedali robiť. Také knihy ,vtedy' nedostávali ilustrovať ženy.*“

Nerovnosti sú často ukryté v drobnostiach, v stereotypoch a hierarchiách. Vo zvykoch, prenášaných z generácie na generáciu často tak nenápadne, že ich po čase prijímame za svoje, nezamýšľame sa nad tým, či sú spravodlivé alebo dobré. Naša výstava provokuje, odlupuje nánosy doby. Diela, ktoré sú svojou kvalitou na špici ilustrátorského sveta 60. – 70. rokov dvadsiateho storočia, nielen dávame do rámov a vešiame na steny, ale skúmame aj to, aké dobré, aké kvalitné museli byť ženy, ktoré ich vytvorili, aby získali priestor, kde bude všetkým jasné, že nie sú len okrasou, ornamentom, tou príponou „-ová“, čo nestojí sama, ale vždy je k niekomu prilepená.

Tie originály ilustrácií z kníh stojú za to vidieť.

Príďte sa pozrieť.

Od 22. 4. 2021 do 18. 7. 2021 do Galérie M. A. Bazovského v Trenčíne.

Výstavu z verejných zdrojov podporil **Fond na podporu umenia**.

Organizátorom výstavy je **TOTO! je galéria**.

TOTO! kultúrne ihrisko, o.z.
Dunajská 35, 811 08 Bratislava

Mária Rojko: 0907 | 282 944 — maria.rojko@gmail.com
Ida Želinská: 0903 | 373 428 — zelinska.ida@gmail.com
Miloš Kopták: 0907 | 706 081 — koptakmilos@gmail.com

TOTO! je galéria
Moskovská 29, 811 08 Bratislava

Ut — Str: 15:00 — 19:00 hod.
Štv: 9:00 — 12:30 | 13:30 — 16:00
alebo na zavolanie | dobrovoľné vstupné

Jarmila Čihánková

sa na prelome 50. a 60. rokov sa stala jednou z členiek tzv. Skupiny Štyri (Olga Bartošíková, Jarmila Čihánková, Tamara Klimová, Viera Kraicová) – prvej slovenskej ženskej výtvarnej skupiny, s jasným manifestom a umeleckým programom. Patrí k protagonistkám neokonštruktivistických tendencií v slovenskej výtvarnej tvorbe. Ilustrovala napríklad Tri básne Jevgenija Jevtušenka (1963), Robinsonku Marie Majerovej (1963) či Stopu na asfalte Eleonóry Gašparovej (1964).

Viera Kraicová

Je jednou z najvýznamnejších slovenských výtvarníčok dvadsiateho storočia. Tiež patrila do Skupiny Štyri, ktorú s ďalšími výtvarníčkami založila v roku 1959. Ilustrácii sa venovala systematicky od polovice 50. až do 80. rokov a založila ju na sile farebného výrazu, lapidárneho až primitivizujúceho zjednodušenia tvarov a dramatickej štylizácie. Jej diela sú napríklad súčasťou Babičky Boženy Němcovej (1965), Čakanky Ľudmily Podjavorinskej (1972) či Ovídiových Premien (1969).

Anastázia Miertušová

sa venovala sa maľbe, úžitkovej grafike i geometricky nefiguratívnej plastike. Vytvorila ilustrácie k desiatkam kníh, najmä pre dospelých čitateľov – najčastejšie vo forme koláží. Spájala a tvarovala rôzne materiály tak, že jej knižné diela často pôsobia doslova konštruktivisticky. Nájdeme ich napríklad v Noci v Lisabone či v Troch kamarátoch Ericha Mariu Remarquea (1966), v Skúške vodou Gunnara Ekelöfa (1971) aj v Zrkadle tieňov Valerija Briusova (1978).

Nad'a Rappensbergerová-Jankovičová

je rovnako ilustrátorkou ako voľnou grafičkou, v roku 1969 viedla skupinu Graphic Art. Vytvorila ilustrácie pre viac než 200 kníh pre deti aj pre dospelých. Jej tvorba sa prelína: tá „voľná“ výrazne ovplyvňuje „tú ilustračnú“. Často na seba vrství na seba momentky tenkou, vlásoknicovou kresbou. Z jej kníh môžeme vybrať Spievajúce drevo Helena od Eleonóry Gašparovej (1967), Požičiate nám manžela? od Grahama Greena (1969) či Miesto určenia neznáme od Agathy Christie (1972).

Agneša Sigetová

debutovala v roku 1966 v Galérii mladých, ale po roku 1971 vystavovala málo a tým viac ilustrovala. Aj tam – v knižkách – však bola expresívna až sugestívna, experimentovala s technikou, skúšala nové výrazové možnosti, ako napríklad fotokoláž. Nájdeme ju napríklad v básňach Edith Södergranovej Jesenná lýra (1969) či v Troch knihách nepokoja Miroslava Válka (1967) alebo aj v Strašidlách na dobrú noc od Alfreda Hitchcocka (1968).

Irena Tarasová

síce na VŠVU skončila monumentálnu maľbu, ale – či už ako ilustrátorka, alebo vo voľnej tvorbe – pracovala najmä s kolážou. Kúsky papiera, látok či čipiek sa stali prostriedkami pre vyjadrenie emócií, pre to, aby sa dostala čo najbližšie k „svojim“ postavám. Z jej diel si okrem kultového Už ho vezú od Ľudmily Podjavorinskej (1965) pripomeňme Ťuňa je sama doma od Nataše Tanskej (1969), z kníh pre dospelých Janu Eyrovú od Charlotte Brontëovej (1968).

Blanka Votavová

sa venovala ilustrácii, voľnej grafike, kresbe aj art protisu. V jej portfóliu nájdeme viac než päťdesiatku kníh, prevažne pre menšie deti. Množstvo z nich je inšpirovaných ľudovou ornamentikou z rôznych kútov Slovenska. Jej pokojné, tlmené, až meditatívne diela môžeme nájsť v Modrobielom svete Márie Topoľskej (1974), v knihe Ako dočiahneme slnce Štefana Žáryho (1979) aj Štvornohý námorník od Benna Pludru (1964) alebo vo Veľkej novine o malom chlapcovi od Octava Pancu-laši (1967).

TOTO! je taká galéria, v ktorej sú vystavené ilustrácie – obrázky, ktoré si pamätáme z knižiek, čo sme čítali ako deti, aj z tých, čo si teraz čítame so svojimi deťmi. Ilustrátorov, čo ich namaľovali, však často ani nepoznáme: veď koho by napadlo hľadať niekde na konci knihy meno napísané drobnými písmenkami. A tak nám často uniká, aká je slovenská ilustrátorská tradícia úžasná. A aj to, že ilustrácia je také isté umelecké dielo ako obraz či grafika. Zaslúži si visieť v galérii. Alebo u vás doma. Nech sa páči, vstúpte.